

SERVEI DE COORDINACIÓ, SEGUIMENT I SUPORT LINGÜÍSTICS.

UNA PROPOSTA D'ORGANITZACIÓ D'UN SERVEI LINGÜÍSTIC DE SUPORT A LA
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA EN ELS CENTRES D'ENSENYAMENT MITJÀ

JOAN MELIÀ

PAPER RECICLAT

Separata de la revista PISSARRA N° 63. juny del 92

I. PREÀMBUL

No és nou dir que les declaracions de principis, al marge del que es pot deduir de les concrecions, de tot l'aparat legislatiu que ens afecta en matèria lingüística fan referència a la importància de la normalització de la llengua catalana a les Illes Balears i atorguen a les institucions la responsabilitat de fer-ho possible.

Sens dubte, al marge de la necessitat d'assegurar un reconeixement legal de l'oficialitat de la llengua, qualsevol política lingüística institucional que pretengui aconseguir la normalització lingüística, ha d'actuar en dos sentits:

a) crear oportunitats d'exposició a l'ús de la llengua que s'ha de normalitzar, per facilitar-ne l'aprenentatge, tant entre els col·lectius que no la tenen com a llengua materna com entre la resta de persones.

b) fer necessari el seu ús en tots els actes comunicatius possibles.

Segons Albert Bastardas, impulsar «una sola d'aquestes direccions i oblidar l'altra és, em sembla, condemnar aquesta societat bé a resultats estèrils, frustrants i inútils o bé a importants conflictes socials d'origen lingüístic.» (1985: 150)

Aquesta doble actuació és aplicable a tots els àmbits socials; però, de manera principal, en l'ensenyament és inel·ludible combinar ambdues línies. Si, en el camp de l'ensenyament, trobam adesiara aquesta sensació d'esterilitat, frustració i inutilitat, tant entre mestres com entre alumnes, és sens dubte perquè només s'ha impulsat la primera línia (i, en la majoria de casos, de forma incompleta: l'assignaturització) i s'ha oblidat la segona. La gradació d'aquesta sensació d'ineficàcia en els distints centres educatius va relacionada inversament al grau d'impuls que s'ha donat a les dues línies. És evident que també és determinant la influència de l'entorn extraescolar en aquests «estats d'ànim». No pot obviar-se que la recuperació lingüística depèn d'un plantejament global i de l'execució conseqüent. Considerar el conjunt com una simple addició de parts només pot conduir al fracàs.

La manca d'iniciativa, al marge de la legislació tímida despenalitzadora, que han evidenciat les institucions que tenen competències educatives, lluny de fer avançar la normalització lingüística, ha ocasionat un greu alentiment en el fre al procés de substitució lingüística que patim a les Illes. Només accions sorgides d'altres indrets han permès, en sectors més o menys aïllats i concrets, demostrar que la recuperació lingüística és possible si s'hi actua amb les disposicions i instruments adequats.

D'ençà del curs 1979-1980, en què va entrar en vigor el Decret conegut amb el nom de «Decret de bilingüisme» i en el qual es regulava, per primera vegada, la incorporació de la llengua catalana als plans

d'estudis de tots els nivells educatius, excepte l'universitari, les iniciatives a favor de la introducció del català com a llengua vehicular han partit, generalment, del col·lectiu del professorat, amb suport i oposició variables, segons el lloc i casos, dels altres col·lectius afectats (pares i alumnes). Mentrestant l'administració, generalment, s'ha mantingut a l'aguait, evitant donar suport a les iniciatives favorables, deixant fer quan no hi ha hagut oposició de membres de cap sector implicat, i posant dificultats quan n'hi ha haguda. Tot i que darrerament sembla haver-hi tímids indicis d'algun canvi en aquest sentit.

En general, un procés de canvis en els plans d'estudis suposa, per part de l'administració educativa, un conjunt d'accions de planificació i d'experimentació per poder garantir, tant com sigui possible, l'eficàcia i la rendibilitat dels canvis prevists. Amb aquesta finalitat solen posar-se recursos humans i materials al servei d'innovacions semblants per facilitar-ne un disseny que, posteriorment, ha de ser experimentat als centres. I no només això, sinó que, superada la fase inicial, els plans de formació de professorat, els ajuts a la innovació pedagògica, etc., tenen en compte les propostes noves per desenvolupar-les i oferir el suport necessari. En molts de casos, quan les experiències tenen prou entitat, es creen estructures (i infraestructures) de coordinació, de seguiment i de suport (els Programes Educatius del MEC). En canvi en el cas de la introducció de la llengua catalana ha fet ben poc esforç, tot i ser un canvi que hauria d'afectar tot el sistema educatiu, un canvi que qualitativament i quantitativament és dels més importants. La despesa que s'hi ha fet s'ha reduït a proporcionar places de professors de l'assignatura i a oferir un reciclatge a la resta de docents, amb un sistema que exigeix molt més esforç al professorat que per reciclar-se en qualsevol altra matèria. A part d'aquest aspecte formatiu no s'ha fet res més en cap altre sentit.

L'Administració ha tolerat accions i organitzacions mínimes i les ha subvencionades en alguns casos; però en cap moment no ha pres la normalització lingüística de l'escola com a tasca pròpia. De tal manera que quan hi ha hagut accions positives, en què hi ha col·laborat més o menys forçadament, no s'ha preocupat d'assegurar-ne la continuïtat quan els qui ho duïen endavant, de manera voluntarista quasi sempre, ho han hagut de deixar.

Fins i tot l'adequació de la formació, la modificació de programes i la normalització administrativa i acadèmica han partit de propostes i treballs del professorat.

Un exemple clar d'aquesta manca d'iniciativa és que la creació de nous centres escolars, inexcusable-

ment, hauria d'anar lligada a la creació de nous espais per a l'ensenyament en català, tal com es pot interpretar a partir de les lleis, i no hi va. L'ensenyament en llengua catalana es relacionaria amb el factor positiu que significa la creació d'una nova escola (més places, proximitat als alumnes, edifici nou, etc.) i d'aquesta manera el primer element seria associat, fins i tot per les persones reàcies de principi a l'ús de la llengua catalana, a aspectes de comoditat, millora, etc. En aquest mateix sentit, en qualsevol camp, sempre són més efectives les innovacions quan van associades a altres canvis positius. I, en canvi, res d'això no s'aprofita.

Les disposicions legals sense una base de professorat dinamitzador als centres aconseguirien poca cosa, però un professorat sense el suport clar i decidit dels qui han de fer complir la legislació tampoc no pot avançar gaire: el que ha avançat fins ara.

En resum, la legislació, merament despenalitzadora en els millors casos, mai no ha estat fins ara previsorà. És a dir, les administracions educatives han autoritzat i, per tant, assumit processos que suposen canvis substancials però, de cap manera, no han pres les mesures necessàries perquè els canvis que elles mateixes acceptaven tinguessin possibilitats de consolidar-se i de progressar. Les garanties que haurien de donar les administracions per assegurar el suport a l'ensenyament passen per una planificació que asseguri la catalogació dels llocs de treball, la continuïtat dels projectes aprovats per damunt de la mobilitat dels professors, la possibilitat d'una formació adequada del professorat, la racionalització del tema dels professors interins i substituïts, la previsió que les oposicions als cossos docents contemplin seriosament la capacitació lingüística necessària, etc.

Tenint en compte que en molts de casos, sobretot a les grans ciutats, els fills dels immigrants habiten en entorns socials on no sempre el català és la llengua dominant, la política lingüística ha de procurar proporcionar tant com sigui possible aquests entorns. Sens dubte la solució que l'administració té més a l'abast és l'escola catalanitzada. Una bona organització escolar permetria suplir, en part, l'entorn social adequat per a l'aprenentatge de la llengua que la distribució espacial de la immigració a la ciutat fa impossible.

A pesar que les justificacions pedagògiques i socials de la necessitat de l'aprenentatge de la llengua catalana haurien de ser òbvies per a l'administració, en la majoria d'ocasions, qualsevol mesura, legislativa o no, que pren ha tendit a considerar, i ahora ha ajudat a fer creure, que la llengua catalana és un afegit a un cos ja existent i que, desgraciadament, s'ha de modificar per culpa de les nostres especificitats.

De fet en la majoria de casos, que es facin classes en llengua catalana, o no, depèn totalment del profes-

sor que imparteix l'assignatura i si l'administració hi ha d'interferir és per posar-hi traves.

Aquesta introducció de l'ensenyament en català, en moltes ocasions, i encara ara, ha suposat un esforç de part dels professors que ho han promogut. Aquest esforç, realitzat sempre sense cap reconeixement en la dedicació laboral, es concreta en cinc aspectes bàsics:

a) Formació i preparació en llengua catalana del professorat caracteritzada pel voluntarisme i per la manca real de reconeixement, fins ara, com a mèrit per part de l'administració.

b) Inici d'un procés difícil i complicat de gestió burocràtica (organització de reunions de distints col·lectius, enquestes, sol·licitud de permisos, etc.).

c) Sessions informatives i de debat i discussions per convèncer afectats (alumnes, pares i altres sectors de professorat) de la importància, i en alguns casos de la inocuïtat, de l'ensenyament en català per tal de fer possible desaparèixer o reduir les actituds d'oposició, assumint una funció que les lleis atribueixen a les institucions.

d) Recerca de recursos i materials per a l'ensenyament en català (llibres de text, material auxiliar, etc.).

e) I, el factor més important, presència en els centres escolars d'un professor, o un grup reduït, que ha assumit la responsabilitat i la feina de fer possible l'ensenyament en català, sempre sense cap suport ni reconeixement institucionals (a diferència d'altres coordinacions de projectes innovadors que compten amb compensacions com la reducció d'horari lectiu, possibilitats de participar en sessions formatives i grups de treball en jornada laboral i amb dotacions econòmiques, potser curtes, però presents).

De fet no és que l'esforç que ha hagut de fer aquest professorat, de vegades enfrontant-se a l'administració, no ha estat per anar més allà del mínim que exigeix la llei, sinó per fer possible que es compleixin o per aconseguir els objectius que marca: «El Govern ha d'adoptar les **disposicions necessàries** encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, **puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà** al final del període d'escolaritat obligatòria» (Llei de Normalització Lingüística, art. 20; la negreta és nostra).

La proposta que es fa en aquest escrit parteix de la constatació que la normalització lingüística a l'escola no avança amb la celeritat i eficàcia que caldria i que no s'aconsegueixen ni tan sols els objectius mínims que marquen les lleis, i es basa en el fet que les principals mancances de l'ensenyament en català a les Illes són recursos econòmics i materials, professorat i personal no docent adequadament preparat i, sobretot, un projecte clar, efectiu i que especifiqui sense ambigüitats els objectius que es persegueixen.

D'altra banda consideram que en haver-hi, en qualsevol projecte, dificultats difícils de superar, una acció imprescindible que les pot reduir és adoptar les mesures organitzatives adequades.

Tot i essent molt importants, no se centra en aspectes com la dedicació horària en els plans d'estudis, la interrelació amb les altres llengües que són matèria d'estudi dels programes, els nivells de coneixements exigibles, el perfil d'ús de les llengües oficials com a llengües vehiculars, etc. L'objecte d'aquesta proposta és exposar un pas previ molt més simple, orientat a donar suport a les iniciatives que sorgeixen dels centres i a facilitar que l'administració en pugui prendre. Pretén mostrar una possibilitat d'organització, que atorga responsabilitat i protagonisme a l'administració i que pot fer molt més rendible

l'esforç per a la normalització lingüística. La intenció, també, és d'oferir una estructura de funcionament que permet a l'Administració prendre la iniciativa en aquest camp per tal d'assegurar l'increment quantitatiu i qualitatiu de l'ensenyament en català per fer que arribi a ser l'ensenyament normal a les Illes. D'altra banda, és una estructura molt pròxima als docents, en el sentit que permet fàcilment recollir les seves experiències i suggeriments i oferir-los el tipus d'ajut que en cada cas necessiten. En darrer lloc, assegura poder disposar de més recursos ja que en donar coherència a tot el funcionament en aquest terreny, evitant actuacions oposades (tan freqüents en les nostres administracions) i en tenir en compte el recursos existents en l'actualitat, n'estalvia, cosa que equival a guanyar-ne.

II. EL MARC DEL SERVEI.

En parlar de serveis lingüístics, en general, solen referir-se a serveis que afecten una institució (ajuntament, consell, universitat, empresa privada), que sol tenir una àrea física bastant concentrada (un edifici o alguns pocs edificis agrupats en espais pròxims) i un nombre no gaire elevat de persones (funcionaris, empleats, professors i alumnes). En el cas de l'ensenyament mitjà aquests factors varien. En primer lloc la diversitat geogràfica, major en el cas de les Illes, i el gran nombre de professorat i d'alumnes.

Encara que aquest servei va orientat especialment a l'ensenyament mitjà en centres públics, sense gaire modificacions podria fer-se extensiu als altres nivells educatius i a l'escola privada.

a) La doble administració.

A les Illes les responsabilitats en Educació, bàsicament a causa de la manca de transferència de competències en aquesta matèria, són compartides per dos organismes que, per qüestions no necessàriament tècniques, n'impedeixen un desenvolupament òptim. Entre la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear i la Direcció Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència es reparteixen les culpes del, moltes de vegades, deficient funcionament de l'aparell educatiu, sobretot pel que fa a les qüestions lingüístiques.

b) L'estructura educativa.

El procés de normalització a l'àrea de l'ensenyament mitjà ha de partir del fet que és un cos molt complex; complexitat que ve determinada per les

característiques següents:

1. Dispersió:

- Illes
- Pobles
- Centres

2. Dimensions.

- Centres.
- Alumnat.
- Professorat.
- Personal d'Administració i Serveis.
- Pares

3. L'estructura organitzativa.

- Direcció Provincial d'Educació (MEC)
- Direcció General d'Educació (Govern Balear)
- Centres de Professors
- Centres de Recursos
- Unitat de Programes
- Serveis d'Inspecció
- Organització en els Centres:
 - Consell Escolar
 - Claustre
 - Direcció
 - Director
 - Secretari
 - Cap d'Estudis
 - Gabinet d'Orientació
 - Seminaris
 - Juntes d'Avaluació
 - Cursos
 - Grups
 - Tutories
 - Delegats
 - Administració

MUCHAS MAS OFERTAS EN TODOS LOS DESTINOS CONSULTAR PRECIOS OTROS DESTINOS

COSTAS-TURISMO NACIONAL

HOTELES - 7 NOCHES P. COMPLETA

MARBELLA	31.950 Pts.
TORREMOLINOS	23.950 Pts.
ROQUETAS	22.150 Pts.
BENIDORM	24.550 Pts.
PEÑISCOLA	32.550 Pts.
SALOU	21.050 Pts.

APARTAMENTOS

ROSAS	2/4	14	Noches	102.500 Pts.
SALOU	2/3	15	"	49.300 Pts.
GANDIA	2/4	14	"	75.850 Pts.
BENIDORM	2/4	14	"	51.900 Pts.
LA MANGA	2/4	14	"	50.550 Pts.
ALMUÑECAR	2/4	7	"	39.450 Pts.
TORREMOLINOS	2/3	14	"	58.900 Pts.
BENALMADENA	2/3	14	"	66.400 Pts.
MARBELLA	2/4	7	"	65.300 Pts.
PTO. STA. MARIA	2/4	14	"	118.769 Pts.

NOVEDAD

CREDITO INSTANTANEO

Posibilidad de pagar todos sus viajes de 3 a 36 meses a través de CAJA MADRID.

REQUISITOS: Fotocopia DNI y nómina.

OFERTA ESPECIAL CULLERA

2/3	1.ª Quincena Julio	45.600 Pts.
4/5	1.ª Quincena Julio	51.300 Pts.
6/7	1.ª Quincena Julio	56.100 Pts.

CONSULTAR OTRAS QUINCENAS

PRODUCTOS TRAVELPLAN EN SUPEROFERTAS

BALEARES - 7 NOCHES M. PENSION

MALLORCA	Hoteles ***	44.900 Pts.
MENORCA	Hoteles ***	52.800 Pts.
IBIZA	Hoteles ***	41.900 Pts.

CANARIAS - 14 NOCHES M. PENSION

TENERIFE	Tosca Marina ***	54.600 Pts.
GRAN CANARIA	H. Astoria ***	63.100 Pts.
LANZAROTE	Urb. Matagorda ***	69.000 Pts.

COMBINADOS - 14 NOCHES M. PENSION

LAS PALMAS - PUERTO DE LA CRUZ Hotel Rosalía - Tosca Marina ***	55.400 Pts.
TENERIFE - LANZAROTE Panorama Garden - Urb. Matagorda	63.500 Pts.

OFERTA HOTELES SOL ***

7 NOCHES - M. PENSION

MALLORCA	32.850 Pts.
MENORCA	35.500 Pts.
IBIZA	40.750 Pts.

BENIDORM - P. COMPLETA - 7 NOCHES

Sol Pelícanos, Sol Ocas y Sol Garzas ***	desde 22.750 Pts.
Sol Dálmatas y Sol Costa Blanca ***	
Sup. y ****	desde 28.350 Pts.

COSTA DEL SOL - 7 NOCHES

Sol Príncipe, Sol Palomas, Sol La Roca, Sol Aloha Playa, Sol Puerto y Sol Patos ***	
Media Pensión desde	26.250 Pts.
Pensión Completa desde	32.200 Pts.
Sol Aloha Puerto y Sol Palmeras ****	
Media Pensión desde	29.750 Pts.

ESTADOS UNIDOS A SU ALCANCE TRES FORMULAS PARA CONOCER EE.UU.

TARIFAS AEREAS

DESTINO	T. MEDIA	T. ALTA
NUEVA YORK	63.000	75.300
MIAMI - ORLANDO	83.000	97.200
LOS ANGELES/LAS VEGAS/S. FRANCISCO	92.100	104.900
HAWAI/ALASKA	124.400	159.880

NUEVA YORK (7 noches) desde

90.200 Pts. en Hotel

ORLANDO (7 noches) desde

122.400 Pts. en Hotel

COMBINADOS NUEVA YORK - ORLANDO desde **149.700** Pts.

COMBINADO MIAMI - ORLANDO desde **128.300** Pts.

PRECIO HOTEL POR DIA/PERSONA EN HABITACION DOBLE

NUEVA YORK	5.500 Pts.
ORLANDO	3.400 Pts.
MIAMI	2.900 Pts.
S. FRANCISCO	3.200 Pts.
HONOLULU	4.900 Pts.

PRECIO APARTAMENTO POR DIA

ORLANDO:	APARTA.	9.350 Ptas.	8 Per.
NUEVA YORK:	ESTUDIO	11.200 Ptas.	4 Per.
	APARTA.	16.000 Ptas.	4 Pers.
MIAMI BEACH:	ESTUDIO	7.500 Ptas.	4 Per.
	APARTA.	11.000 Ptas.	4 Per.
	APARTA.	15.000 Ptas.	8 Per.

EE.UU. A SU AIRE EN AUTOCARAVANA

DESCUBRE EL PLACER DE UNAS VACACIONES DE LUJO EN TU CASA RODANTE

MOTOR CABIN - 2 PERSONAS

La cabina dispone de una cama (1,07 x 1,91) mucho sitio para sentarse, armarios, estantes y luz interior. Aire acondicionado.

Precio por día, kilometraje ilimitado

7.500 Pts.

CAMPIN VAN - 5 PERSONAS

Furgoneta equipada con un completo equipo de camping. El material de camping es totalmente nuevo y puede ser conservado por el cliente al final del alquiler incluida tienda exagonal de nylon con suelo. Capacidad 4-5 personas.

Precio por día, kilometraje ilimitado

12.075 Pts.

DIFERENTES TIPOS DE CARAVANAS - capacidad desde 3 a 7 personas. Todas con aire acondicionado, W.C., etc.
desde

15.650 Pts.

ZEBRA SOCIEDAD COOPERATIVA

TURISMO INTERNACIONAL

PRODUCTOS TRAVELPLAN

DESTINOS
LOS
A TODOS
AVION
DE
BILLETES
DESTINOS
LOS
A TODOS
AVION
A
AVION
DE
BILLETES
DESTINOS
LOS
A TODOS
AVION
A
AVION
DE
BILLETES
DESTINOS

BILLETES
DE
AVION
A
TODOS
LOS
DESTINOS
BILLETES
DE
AVION
A
TODOS
LOS
DESTINOS
BILLETES
DE
AVION
A
TODOS
LOS
DESTINOS

ITALIA «ESPECIAL»
 AUTOBUS (11 Días)
 Riviera - Roma - Asís
 Siena - Florencia
 Venecia - Milán
 DESDE 77.500 Pts.

ITALIA CLASICA
 AVION (8 Días)
 Roma - Florencia
 Padua - Venecia
 Siena - Asís
 DESDE 89.500 Pts.

PARIS - PAISES BAJOS
 AVION (8 Días)
 París - Rotterdam - Delf
 La Haya - Amsterdam
 Brusela - Gante - Brujas
 DESDE 84.500 Pts.

AUSTRIA - BAVIERA
 AVION (8 Días)
 Viena - Wolfgong
 Insbruck - Prien
 Munich - Salzburgo
 DESDE 98.300 Pts.

ATENAS - CRETA
 AVION (8 Días)
 Atenas
 2 noches barco
 Creta
 DESDE 67.200 Pts.

ESTAMBUL - CAPADOCIA
 AVION (8 Días)
 Estambul - Bolu
 Ankara - Capadolia
 DESDE 95.000 Pts.

MADEIRA
 (8 Días)
 7 noches en hotel
 DE 4 ESTRELLAS
 DESDE 46.400 Pts.

MEXICO D.F.
 (8 Días)
 Hotel
 TURISTA SUPERIOR
 DESDE 130.950 Pts.

CACUN - YUCATAN
 (9 Días)
 Cancún - Akumal - Coba
 Mérida - Uxmal - Ticul
 Kabah - Chichen - Itza
 DESDE 163.350 Pts.

SANTO DOMINGO
 (9 Días)
 Salidas: Madrid - Barcelona -
 Bilbao - Sevilla - Valencia
 DESDE 114.900 Pts.

BRASIL
 (9 Días)
 SALVADOR D BAHIA
 Salidas: Madrid
 y Tenerife
 DESDE 115.800 Pts.

BRASIL
 (9 Días)
 RIO DE JANEIRO
 SALVADOR DE BAHIA
 DESDE 147.800 Pts.

EGIPTO - 12 Días (4 NOCHES DE CRUCERO)
 HOTELES **** Y ***** / CRUCERO DE LUJO
 MADRID DESDE 118.800 Pts. - BARCELONA DESDE 113.000 Pts.

TUNEZ (8 Días)
 Hotel ***
 Media Pensión
 AVION Y HOTEL
 57.200 Pts.

SIRIA - JORDANIA
 (14 Días)
 Hotel 1.ª y Lujo
 189.100 Pts.

8 Días avión + coche

CORCEGA (+hotel)	69.000 Pts.
CERDEÑA	50.400 Pts.
SICILIA	Salida Barna 49.300 Pts.
	Salida Madrid 52.200 Pts.
MALTA	Salida Barna 62.600 Pts.
	Salida Madrid 68.300 Pts.

4. La diversitat dels collectius:

- Professors
- Personal d'Administració i Serveis
- Alumnes
- Pares

Cada collectiu té funcions diferents. N'hi ha dos que són altament canviants: Pares i Alumnes. El collectiu integrat per Personal d'Administració i Serveis és el més estable, generalment. L'estabilitat del collectiu de professors varia molt segons la localització del centre (Palma, pobles pròxims a Palma, pobles més allunyats) i la seva antiguitat.

5. La pluralitat de funcions.

- Docència
- Discència
- Organització del lleure
- Gestió administrativa
- Gestió tècnica
- Educació

Les necessitats lingüístiques responen als diferents tipus de funcions i, en tots els casos, cal donar-los respostes específiques.

c) Factors especials.

Hi ha tres factors a tenir en compte que cal comentar, encara que a primera vista pugui semblar que no són centrals en un projecte de normalització lingüística escolar, ja que afecten, no sols la formació dels alumnes en línies generals, sinó també l'adquisició de coneixements. Ens referim als pares, a l'organització del lleure i la diversitat entre centres.

a). La influència de l'actitud dels pares sobre les matèries d'estudi dels seus fills és demostrada, no sols des de l'apreciació aïllada sinó també a partir d'estudis específics sobre aquesta qüestió realitzades en altres àrees. En el cas de la llengua encara es fa en moltes ocasions més evident a causa que és un tema en què les valoracions sobre la importància o no d'una llengua són més habituals. No sembla fora de raó afirmar que millorar els coneixements i l'actitud envers la llengua catalana entre els pares afavoreix una actitud positiva i, en conseqüència, en millora l'aprenentatge entre els alumnes.

b). S'ha observat en diversos estudis sociolingüístics

que un dels motius més efectius i importants per a aprendre una llengua és la necessitat d'associar-se amb els parlants d'aquest idioma. Si es tracta de grups lingüístics diferents en contacte, es pot preveure, segons Albert Bastardas, que si els individus d'un i altre grup s'associen amb qualsevol finalitat (amistat, activitat social, cívica, política, etc.) «la comunicació creixerà, la comprensió augmentarà i, finalment, la necessitat de sentir-se membre "normal" del grup portarà al desig d'identificació lingüística amb el grup receptor majoritari, si és aquest el cas». Aquests contactes són un gran estímul psicològic i social per a l'aprenentatge de l'altre idioma.

De fet, segons Bastardas, és la relació amb les persones del grup catalanoparlant, més que els ensenyaments de l'escola, el que pot determinar en el futur la preeminència d'un dels codis lingüístics en els immigrants de segona generació.

En el nostre cas, generalment, hi ha una part dels joves que tenen l'escola com a únic medi on entrar en contacte amb catalanoparlants i, per tant, l'únic en què poden aprendre la llengua. A més, en moltes d'ocasions, el contacte espontani entre persones dels dos grups lingüístics provoca que el canvi lingüístic es realitzi en la població autòctona i no en els castellano parlants. Es tracta, per tant, de crear àmbits d'ús i de contacte sovintejat entre membres dels dos grups en què la llengua dominant sigui el català. La proporció de membres d'un grup en relació a l'altre que es dona en un acte de comunicació és un dels factors que més determinen la llengua usada per tot el conjunt. Usar l'escola per a la planificació d'aquest tipus de contacte sembla ser un dels recursos a l'abast més senzills.

c). El conjunt de centres dedicats a l'ensenyament té com una de les seves característiques que cada un d'ells té un perfil determinat, diferent de la resta, però, alhora, coincideix amb aquesta resta en molts d'elements comuns. Per fer possible un funcionament òptim del conjunt, en relació a la llengua -a la normalització lingüística- cal establir una estructura de suport que contempli aquesta coincidència i, alhora, doni també resposta als elements divergents.

És absolutament imprescindible que els dos organismes responsables de l'educació, es posin d'acord perquè, no sols des d'un punt de vista de legislació educativa, sinó també d'activitat, hi hagi la millor infraestructura i els millors serveis de suport.

III. ESTRUCTURA I FUNCIONS DEL SERVEI.

La situació esboçada justifica, a parer nostre, la necessitat de crear un Servei de Coordinació, Seguiment i Suport Lingüístics. Cal aprofitar el marc legal del

conveni de col·laboració entre el Ministeri D'Educació i Ciència i la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOCAIB, 35 del 22/3/88) perquè aquest Servei, amb

participació d'ambdues institucions, pugui actuar en tots els aspectes relatius a l'educació que ara són de competència repartida.

Aquest servei en principi ha de ser central (amb els punts geogràfics secundaris que calgui, l'especificitat geogràfica de la comunitat així ho aconsella) i tenir en cada centre escolar regit un element (professor, normalment) que canalitzi les relacions dels professorat i el servei en un i altre sentit.

L'estructura del servei, seguint de prop Cabrer (1989), s'ha d'organitzar en relació a les funcions que ha d'acomplir i a la distribució espacial i organitzativa de l'ensenyament mitjà.

Les funcions bàsiques es poden dividir en quatre grups, que es repartiran en quatre àrees de treball:

- a) Informació i suport legislatius i planificació.
- b) Formació i assessorament lingüístics.
- c) Proveïment de recursos.
- d) Dinamització socio-lingüística.

1. EL SERVEI GENERAL.

Així i tot, les distintes àrees del servei han de constituir-se en una sola unitat, amb un coordinador-responsable general únic, encarregat de coordinar les distintes àrees i de les relacions i intercanvis amb serveis equivalents d'altres comunitats amb una situació lingüística semblant o d'altres àrees socials de la nostra comunitat. També ha de ser responsabilitat seva la coordinació amb els centres escolars.

a) ÀREES

ÀREA 1. Informació i suport legislatius i planificació.

-Documentació i informació actualitzada als col·lectius implicats en el món educatiu sobre els marcs legals referits a ensenyament, sobretot pel que fa a llengua.

-Promoció i direcció d'estudis encaminats a conèixer la situació i evolució sociolingüística de la població escolar.

-Determinació de les línies de normalització lingüística a potenciar.

- exigències mínimes

- exigències de millora

-Elaboració, revisió i difusió de models de normalització lingüística per als centres.

- Col·laboració en el disseny dels Plans de Normalització Lingüística dels centres, tenint-ne en compte la tipologia (coneixments i actituds d'alumnes i professors i recursos).

-Seguiment i proposta dels mètodes d'avaluació i de correcció dels projectes.

-Assessorament sobre el model lingüístic a aplicar, tenint en compte les disponibilitats i característiques de cada centre.

-Suport legal als centres que impulsin programes de normalització més enllà del que és obligat per llei. Estudi de dificultats i proposta de solucions en els processos de normalització dels distintes centres.

-Determinar les mesures excepcionals (referides a dotació de places, criteris d'admissió d'alumnes, etc.) a prendre per facilitar la normalització

-Suport tèdric per ajudar a bastir argumentacions basades en aspectes pedagògics i socials per rebatre l'oposició a l'ensenyament en català.

-Establir contactes i coordinar les relacions amb altres institucions o serveis (serveis dels ajuntaments, dels Consells Insulars, del Govern Autònom, de la Direcció Provincial del Ministeri, de la Universitat i d'altres organismes d'altres comunitats), amb la finalitat de treure el màxim profit dels recursos existents i d'estalviar duplicacions d'esforços per obtenir els mateixos resultats.

-Dissenyar les actuacions per possibilitin que els proveïdors externs del sistema educatiu s'adequin lingüísticament als criteris dels centres.

ÀREA 2. Suport Lingüístic i de Formació.

-Disseny i coordinació de la formació per a professors:

-Inicial i genèrica. Cursos generals de llengua.

-Formacions específiques. Disseny i coordinació de cursos de formació específica en les distintes matèries objecte d'estudi en els centres.

-Disseny i coordinació de formacions especials per a alumnes.

-Alumnes incorporats tardanament al sistema escolar de les Illes (o dels Països Catalans).

Formació de grups d'acollida en coordinació, quan calgui, amb altres centres.

-Disseny i coordinació de cursos generals i específics per a personal administratiu i de serveis (o vehiculació cap a altres organismes que els realitzen). Incidència especial en:

-llengua oral (atenció al públic)

-utilització de formularis del llenguatge administratiu.

-formació en llenguatge administratiu

-Resolució de consultes puntuals sobre aspectes generals de la llengua o sobre aspectes terminològics (llenguatge administratiu, científic i tècnic).

-Gestionar i resoldre les feines de correcció i traducció que li arribin des dels centres.

-Disseny d'impresos i documentació oficial que hagi de ser general per a tots els centres del mateix nivell o per a tot un col·lectiu d'aquest nivell.

-Disseny dels documents formals

-Normalització de les denominacions de càrrecs, d'espais i de funcions.

-Anàlisi i valoració de la qualitat lingüística dels documents que surten dels diferents punts de la xarxa educativa d'EE.MM.

-Elaboració d'eines lingüístiques de suport, entre les quals hi hauria d'haver els Criteris Lingüístics.

- Regulació de la informatització en català de la gestió del centre i de les activitats dels professors a partir d'estructures documentals ja elaborades, facilitant l'accés a correctors automàtics de textos, etc.

ÀREA 3. Recursos i Documentació.

-Informació sobre els recursos existents (l'listat i mostra per a consulta i préstec), d'utilitat per a les altres àrees del mateix servei o per als diversos col·lectius del centre:

a. Bibliogràfics

-Llibres de text, exercicis, pràctiques

-Diccionaris generals, específics, terminològics

-Plans de Normalització d'altres organismes

b. Recursos materials

- audiovisuals

- informàtics

c. Recursos administratius

-bibliogràfics (formularis, vocabularis, etc.)

-informàtics (programes de gestió)

-Estudi de les necessitats i fixació de prioritats

ÀREA 4. Dinamització i difusió.

La finalitat principal d'aquesta àrea es promoure accions amb l'objectiu de millorar la situació de la llengua catalana als centres d'Ensenyament Mitjà. S'entén que la millora de la situació s'ha de reflectir en els usos i les actituds dels membres de tots els sectors de la comunitat escolar del centre.

El fet que durant molt de temps la llengua catalana no s'hagi usat en contextos formals, entre els quals hi ha l'escola, fa insuficient una acció adreçada únicament a millorar la qualitat de la llengua i a proporcionar eines que en faciliten l'ús. Per això és imprescindible incidir en els 'costums' i els prejudicis lingüístics. Amb una programació, aplicació didàctica i dedicació horària adequades l'aprenentatge pot quedar més o menys garantit. La modificació dels costums, dels hàbits lingüístics, s'aconseguirà si el context ho propicia.

Aquesta àrea ha de tenir les següents funcions:

-Difusió de les experiències en funcionament i dels resultats que se n'obtenen a totes les parts implica-

des en l'educació.

-Disseny de campanyes per donar a conèixer públicament (opinió pública, pares, etc.) el/s model/s lingüístic/s proposat/s i per fomentar l'adhesió d'amplis sectors socials.

- Activitats de dinamització adreçades als alumnes i als professors:

-escolars (proposta d'activitats a realitzar dins l'aula amb finalitats lingüístiques o amb coherència amb el model lingüístic elegit)

-oferta als centres d'activitats diverses (conferències, teatre, cinema, música, etc.) que reforcin, directament o de manera indirecta, la línia de normalització lingüística seguida.

extraescolars

col.laboració amb suggeriments en el disseny dels viatges d'estudis (captació de recursos i elecció de rutes)

-ofertar entreteniment i lleure fora de període escolar normal però fomentades des del centre, amb objectius no exclusivament lingüístics: Colònies, excursions, festivals, cursos d'estiu, etc.

-promoure intercanvis escolars entre centres de diferents punts de l'àrea lingüística catalana.

-Activitats de dinamització adreçades a pares:

-elaboració de material informatiu adreçat als pares.

-conferències, col.loquis, etc.

-activitats que relacionin pares d' diferents centres interessats d'intervenir en la normalització lingüística dels seus centres.

-cursos de llengua paral.lels als que reben els alumnes.

b) ORGANITZACIÓ.

- Director/Coordinador General

- Responsables d'àrea

- Personal de suport de cada àrea

- Administratius

2. EL SERVEI EN ELS CENTRES

La funció d'aquest servei és la d'organitzar i resoldre les feines tècniques relacionades amb les llengües que usen els centres en què s'ubica.

La responsabilitat de la normalització, evidentment, continuarà essent compartida per tots els membres del centre, especialment el director i els altres càrrecs directius o de responsabilitat. Per això, i perquè la comunitat escolar afectada no pugui considerar que la normalització lingüística és únicament una qüestió tècnica, el Pla de Normalització i les disposicions a prendre en aquest sentit han de ser elaborats amb el

consens dels membres de l'organisme i les seves propostes assumides per tots. Per això seria bo que al costat del Servei Lingüístic es creï una Comissió de Normalització prou representativa per discutir el Pla i per seguir-ne l'aplicació. En aquesta comissió hi han de ser representants tots els col·lectius del centre. Perquè el plans de normalització puguin dur a terme els seus objectius han de ser coneguts per tot el personal del centre. Per tant, un cop elaborat i aprovat, se n'ha d'organitzar i assegurar la difusió sistemàtica.

1. Funcions del Servei.

-Traducció de textos i documents específics del centre.

-Correcció d'aquest mateix tipus de documents.

-Revisió de tota la documentació i elements d'imatge del centre que tenen repercussió fora (premsa, pares, etc.).

-Resolució o vehiculació cap al Servei Lingüístic General de les consultes fetes sobre:

- estatus legal de la/les llengües i sobre els criteris de regulació del seu ús.

-aspectes generals de la llengua

-terminologia especialitzada de termes administratius, tècnics o científics.

-Organització en el centre de la formació lingüística del personal administratiu i docent, d'acord amb les directrius generals.

-Redacció de la proposta de Pla de Normalització Lingüística.

-Seguiment de l'aplicació de les mesures i acords presos en matèria de normalització lingüística.

-Assignació de professorat als grups d'alumnes segons les necessitats que marqui el Pla de Normalització.

-Assegurar que l'entorn físic de l'escola (retolació, documentació, correspondència, etc.) segueix les directrius marcades en el Pla de Normalització.

-Propostes de modificacions del Pla de Normalització per mantenir-lo actualitzat en tot moment.

-Organització d'accions encaminades a provocar adhesions entre els alumnes i els pares a la normalització lingüística del centre.

2. Coordinació, seguiment i avaluació

1. Organització del Servei en els centres.

- Una persona amb mitja dedicació (pot partir-se d'una reducció de 9 hores lectives; possibilitats i incrementar-se segons les dimensions del centre) responsable de la coordinació, amb les característiques següents:

- Titulació Superior en Llengua Catalana

- Capacitació per a la gestió i la dinamització

- Aptituds per a les relacions públiques

- Suport de l'administració del Centre

3. Funcions del responsable.

- Coordinació de l'anàlisi de la situació, planificació i avaluació de l'eficàcia de les actuacions.

- Dinamització i desenvolupament.

- Estudi de les dificultats i proposta de solucions.

- Proposta de perfil lingüístic de les places docents i no docents segons les necessitats i mancances del centre.

-Relació amb coordinacions d'altres centres.

-Relació i col·laboració amb el servei general de coordinació.

- Coordinació i, en cas que sigui possible, execució de la formació en llengua del professorat del centre.

IV. APROFITAMENT DELS RECURSOS EXISTENTS.

Tot això s'ha d'estructurar tenint en compte i comptant amb els serveis i recursos humans existents que tracten alguna de les àrees a treballar: Inspecció (aspectes legislatius i de planificació), Universitat (formació lingüística, anàlisi i estudis sociolingüístics i planificació), Gabinet de Terminologia (llengües d'especialitat, material terminològic, formacions

específiques), centres de professors (formació general i específica, elaboració de materials), centres de recursos (informació sobre recursos i difusió dels existents), serveis lingüístics (aspectes de llenguatge administratiu), Obra Cultural Balear (formació general, activitats de lleure), Institut de Ciències de l'Educació (formació), Servei d'Audiovisuals de la UIB (elaboració de materials), GOB (activitats de lleure), etc.

BIBLIOGRAFIA:

ARENAS I SAMPERA, Joaquim: *Catalunya, escola i llengua*. La Llar del Llibre; Barcelona, 1986

BASTARDAS I BOADA, Albert: *La bilingüïtzació de la segona generació immigrant. Realitat i factors a Vilafranca del Penedès*. La Magrana, 1985. Barcelona

CABRER, M. Teresa: *Els serveis lingüístics*. Servei de Llengua Catalana. Universitat de Barcelona, 1989. Barcelona

FISHMAN, Joshua A.: *Istruzione Bilingue. Una prospettiva sociologica internazionale*. Minerva Italica, 1982. trad. de *Bilingual Education: An International Sociological Perspective*.

MARTÍNEZ, Tomàs: *Ensenyament del català. Recull de legislació*. STEI; Palma, 1989.